HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' מבערין אפ הכל. בין מוקדם בין מאוחר לא הותרה אלא לשחיטה בלבד אבל לא לאכילה ולא לזריקה ולא להקטרת אימורין ולא לשאר מילואים שנאמר (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: **גמ'** שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: **מתני'** הפסח. שלמים יכול להקטירה לא לזריה ולא להקטרת זריס ולהקטרת אימורין ולא לאכילה בזמן שאין לו שיור לבוקר תלמוד לומר לא תותירו ממנו עד בקר: **גמ'** שנאמר לא תותירו ממנו עד בקר: **מתני'** ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו מבטלו בלבו להציל מן הנכרים ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדליקה ומן המפולת יבטל בלבו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד ובן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש אם עבר צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה ועד כמה הן חוזרין ר"מ אומר זה וזה בכביצה ר' יהודה אומר זה וזה בכזית וחכמים אומרים בשר קדש בכזית וחמץ בכביצה: **גמ'** ורמינהו ההולך לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד א"ר יוחנן לא קשיא הא ר' יהודה הא רבי יוסי דתניא סעודת אירוסין רשות דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר מצוה והשתא דאמר רב חסדא מחלוקת בסעודה שניה אבל בסעודה ראשונה דברי הכל מצוה אפילו תימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא הא בסעודה ראשונה הא בסעודה שניה תניא אמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא סעודת אירוסין אבל לא סבלונות אמר לו ר' יוסי אני שמעתי סעודת אירוסין וסבלונות תניא רבי שמעון אומר כל סעודת אירוסין שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי להנות ממנה כגון מאי א"ר יוחנן כגון בת כהן לישראל ובת תלמיד חכם לעם הארץ דא"ר יוחנן בת כהן לישראל אין זווגן עולה יפה מאי היא אמר רב חסדא או אלמנה או גרושה או זרע אין לה במתניתא תנא קוברתו או מביאתו לידי עניות אינו והא א"ר יוחנן הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן כל שכן שתורה ומהונה מעשרתן לא קשיא הא בת"ח הא בעם הארץ ר' יהושע נסיב כהנתא חלש אמר לא ניחא ליה לאהרן דאדבק בזרעיה דהוי ליה חתנא כי אנא רב אידי בר אבין נסיב כהנתא נפקו מיניה תרי בני סמיכי רב ששת בריה דרב אידי ור' יהושע בריה דרב אידי אמר ר"פ אי לא נסיבנא כהנתא לא אעיתרי אמר רב כהנא אי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי אמרו ליה והא למקום תורה גלית לא גלאי כדגלי אינשי אמר רבי יצחק כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה שנא' ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק וכתיב לכן עתה יגלו בראש גולים: ת"ר כל ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום סוף מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו ומייתם את גוזליו ותלמודו משתכח וממלוקות רבות באות עליו ודבריו אינם נשמעים ומחלל שם שמים ושם רבו ושם אביו וגורם שם רע לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות מאי היא אמר אביי קרו ליה בר מחים תנורי רבא אמר בר מרקיד בי כובי רב פפא אמר בר מלחיך פינכי רב שמעיה אמר בר מך רבע: ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו ת"ח ואל ישא בת ע"ה שאם מת או גולה בניו ע"ה ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישיא בתו לת"ח משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל ולא ישא בת עם הארץ משל לענבי הגפן בענבי הסנה דבר כעור ואינו ומינו

מתני' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי ר"מ וחכמים אומרים בזמנו ר"א בר צדוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמנן: **גמ'** תניא ר"א בר צדוק אומר פעם אחת שבת אבא ביבנה וחל ארבעה עשר להיות בשבת ובא זונין ממונה של ר"ג ואמר הגיע עת לבער את החמץ והלכתי אחר אבא ובירנו את החמץ: **מתני'** ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו מבטלו בלבו להציל מן הנכרים ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדליקה ומן המפולת יבטל בלבו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד ובן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש אם עבר צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה ועד כמה הן חוזרין ר"מ אומר זה וזה בכביצה ר' יהודה אומר זה וזה בכזית וחכמים אומרים בשר קדש בכזית וחמץ בכביצה: **גמ'** ורמינהו ההולך לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד א"ר יוחנן לא קשיא הא ר' יהודה הא רבי יוסי דתניא סעודת אירוסין רשות דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר מצוה והשתא דאמר רב חסדא מחלוקת בסעודה שניה אבל בסעודה ראשונה דברי הכל מצוה אפילו תימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא הא בסעודה ראשונה הא בסעודה שניה תניא אמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא סעודת אירוסין אבל לא סבלונות אמר לו ר' יוסי אני שמעתי סעודת אירוסין וסבלונות תניא רבי שמעון אומר כל סעודת אירוסין שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי להנות ממנה כגון מאי א"ר יוחנן כגון בת כהן לישראל ובת תלמיד חכם לעם הארץ דא"ר יוחנן בת כהן לישראל אין זווגן עולה יפה מאי היא אמר רב חסדא או אלמנה או גרושה או זרע אין לה במתניתא תנא קוברתו או מביאתו לידי עניות אינו והא א"ר יוחנן הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן כל שכן שתורה ומהונה מעשרתן לא קשיא הא בת"ח הא בעם הארץ ר' יהושע נסיב כהנתא חלש אמר לא ניחא ליה לאהרן דאדבק בזרעיה דהוי ליה חתנא כי אנא רב אידי בר אבין נסיב כהנתא נפקו מיניה תרי בני סמיכי רב ששת בריה דרב אידי ור' יהושע בריה דרב אידי אמר ר"פ אי לא נסיבנא כהנתא לא אעיתרי אמר רב כהנא אי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי אמרו ליה והא למקום תורה גלית לא גלאי כדגלי אינשי אמר רבי יצחק כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה שנא' ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק וכתיב לכן עתה יגלו בראש גולים: ת"ר כל ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום סוף מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו ומייתם את גוזליו ותלמודו משתכח וממלוקות רבות באות עליו ודבריו אינם נשמעים ומחלל שם שמים ושם רבו ושם אביו וגורם שם רע לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות מאי היא אמר אביי קרו ליה בר מחים תנורי רבא אמר בר מרקיד בי כובי רב פפא אמר בר מלחיך פינכי רב שמעיה אמר בר מך רבע: ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו ת"ח ואל ישא בת ע"ה שאם מת או גולה בניו ע"ה ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישיא בתו לת"ח משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל ולא ישא בת עם הארץ משל לענבי הגפן בענבי הסנה דבר כעור ואינו ומינו

לשבות שביתת הרשות. פ"ה שהיה הולך להחזיק על המחוס לקנות שביתה שם ולילך ד' פלגים לדבר הרשות וקשה מ"כ תיקשי למ"ד בפ' בכל מערבין (עירובין לח.) אין מערבין פלג לדבר מצוה וכו' לר"י דה"פ לשבות שביתת הרשות שהולך לשמוע בפסח בשית מוהבו או קרובו א: **אם עבר צופים.** פי' בקונטר' שם כפר וקשה לר"י מ"כ ה"ל למימר וכמדתו לכל רוח כדתניא בפ' מי שהיה טמא (לקמן נג.) מיזהו דרך רחוקה מן המודיעין ולחוץ וכמדתה לכל רוח ותו"י דבמוספתא דמכילתין מפרש בהדיא מיזהו נופיס הרוחה ואין מפסיק פי' כל מקום שניכ ירושלים שיכול לרוצותו משם ב: **ושורפו לפני הבירה.** פ"ה כדלמר פ' כל שעה (דף כד.) בקודש בפלג שהי שרף במקום שהילתו שריפתו וקשה לר"י מי לתוייתה הוא מה לי עבר נופיס ומ"ל לפ שעבר נופיס ויל דמן התורה יכול לשורפה בכ"מ שילה דבפרק כל שעה (ג"ז שם) לפ מדקיון מלפ פסולי קדשי קדשים ותימורי קדשים קליס מבל שאר קדשים שבלליכו לזריס לפ מדקיון ומה שהלליכו חכמים לשרוף הני דהכא לפני הבירה היינו גזירה אטו קדשי קדשים ב: **לפני הבירה.** בזבחים בפ' טבול יום (דף קד:) פליגי תתי בירה אמר רבה בר בר חנה מ"ר יוחנן מקום יש בהר הבית ובירה שמו ר"ל אמר כל הבית כולו הוי בירה שנאמר (דברי הימים א כט) לבנות הבירה אשר הכינותי: **וחכמים אומרים בשר קודש בכזית וחמץ בכביצה.** תומר ריב"ן דמפרש בירושלמי משום דבשר קודש ליס ליה תקנה בביטול החמירו בכזית מבל חמץ חית ליה תקנה בביטול לפ החמירו עד בביצה: **תניא א"ר יהודה.** תימה אמאי לפ מייתי תניא נמי הכי מהן דהכא לרב מסדא:

ו) [לעיל דף יג, ולף כ:], ב) [תוספתא פ"ג ה"ט], ג) פ"ק דגיטין, ד) פ"ק ל"ג, ה) לקמן דף פז: ברכות דף מט:, ו) [ער' פירש"י לקמן פ"ק: ד"ה נטמא וכו' לפני הבירה וכו'], ז) [ער' תוס' לקמן דף קיג. ד"ה אמאי], ח) [לעיל ד:], ט) [ויקרא ו'], י) [ברכות נט.], כ) [ל"ל ולבנות],

1. הַשֹּׁכְבִים עַל מִטּוֹת שֵׁן וְסֹרְחִים עַל עַרְשׂוֹתָם וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק:
עמוס ו ד

2. לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גֹּלִים וְסָר מַרְזַח סְרוּחִים: עמוס ו ז

(א) רש"י ד"ה תלמיד חכם שבח הוא לו:

אם עבר צופים. מקום שיכול לרצות משם הבירה ומשם ואילך אין יכול לרצותו (לקמן פא:). **שורפו במקומו.** לפ שהטריחוהו לחזור: **ואם לאו חוזר ושורפו לו.** כדלמרן בכל שעה (לעיל כד.) בקודש בפלג מדרף דבמקום שהילתו שריפתו: **זה וזה.** חמץ דלמרן לעיל ומזכר שיש לו חמץ בזימנו ובשר קודש שעמו: **בכביצה.** אבל בפחות מבי חמץ יבטל בלבו ובבי בשר קודש שורפו במקומו: בירושלים הוחיל וכבר נתבמל הבימה, ופ"ג דקי"ל בפרק בל שעה (לעיל כד.) דבמקום שהילת קדשים שם שריפתן מבקדש בפלג מדרף (שם). **לפני הבירה.** מקום נבה בבית שיש שם בית הסדן גדול שבורפין פסולי קדשים קליס בלמרינן בזבחים (קד:) בפרק טבול יום (ברבות נה: וביני"ז לעיל כד.) לו: בל המקדש קרוי בירה (לקמן פא:). **לא גלאי בדגלי אינשי.** שהרי לפ בעבור מקום תורה גלית לפלג מפלמת מלבות בבמדי (ב"ק קיז:).

א. ולא מיירי בלל בעירוב. תוס' ר"פ. ב. בלי הפסק. תוס' בלמ"ש. והיינו דקאמר עבר צופים בלומר עבר אותו מקום שרואים ירושלים ממנו והשתא ניחא דהוא הדין נמי לבל צד. תוס' ר"פ. ג. וכי עבר צופים לא אטרחוה רבנן. מי' בר"ן.

מתני' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מלפני השבת דברי ר' מאיר ר' אלעזר [בר צדוק] אומר תרומה מלפני השבת, וחולין בזמנן. וקי"ל בר' אלעזר בר' צדוק. תניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר פעם אחת שבת אבא ביבנה וחל ארבעה עשר להיות בשבת בית חמיו ונזכר בר'. ורמינהי ההולך לאכול סעודת אירוסין

בבית חמיו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד, והיכי קתני במתני' יבטל בלבו, מכלל שאין מחיירין אותו לחזור. ושנינן מתני' ר' יוסי היא דסבר סעודת אירוסין רשות, כגון שביתת הרשות דלדברי הכל חייב לחזור מיד, דתניא סעודת אירוסין רשות דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר מצוה. והשתא דאמר רב חסדא מחלוקת בסעודה שניה, אבל בסעודה ראשונה אפילו ר' יהודה מודה דמצוה, אפילו תימא מתני' ר' יהודה ובסעודה ראשונה שהיא מצוה, ברייתא בסעודה שניה שהיא רשות. **תניא** אמר ר' יהודה אני לא שמעתי אלא סעודת אירוסין בלבד, אמר ר' יוסי אני שמעתי סעודת אירוסין וסיבלונות. **ירושלמי** לשבות שביתת הרשות, לשבות אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממנו. אמר ר' יוסי בר בון גדול השלום שהוקש לשני דברים שחייבין עליהן כרת, מילה ושחיטת פסח. תניא א"ר אלעזר **כל סעודה שאינה** של מצוה אין תלמיד חכם רשאי ליהנות ממנה, כגון מאי, א"ר יוחנן כגון בת כהן או בת תלמיד חכם אצל עם הארץ, לפי שאין זיווגן עולה יפה, כדכתיב ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע. אמר רב כהנא אי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי. ומעשה דרב כהנא מפורש בהגוזל בתרא כי שמטיה לקרויה דההוא גברא ועדק לארץ ישראל. אמר ר' יצחק כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה, שנאמר אוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק, וכתיב בתריה לכן עתה יגלו בראש גולים. ת"ר תלמיד חכם המרבה סעודתו בכל מקום. לסוף מחריב את ביתו, ומאלמן את אשתו, ומייתם גוזליו, ותלמודו משתכח, ומחלוקות רבות עליו, ודבריו אין נשמעין, ומחלל שם שמים, ושם אביו, ושם רבו, וגורם שם רע לו ולבניו עד סוף כל הדורות, וקרו לו בר מיחם תנורא, ובר מרקיד בי כובא, ובר מלחך פנכי, ובר מן רבעי.

מז א מיי' פ"ג מהל' ממץ הלכה ג סמג עשין לט טוש"ע ח"ח סי' תמד סעיף ו:
מח ב מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ז:
מט ג מיי' פרק יט מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ח:
מט ד [מיי' פ"ג מהל' ממץ הל' ט טוש"ע ח"ח סי' תמד סעיף ז]:
נא ה מיי' שם הלכה ג:
נב ו מיי' פכ"ו מהל' מעשה הקרבנות הלכה ג:
נג ז [מיי' שם הלכה ג] טוש"ע שם סעיף ו]: